

B-SP3 Surdopedie

1. Vymezení pojmu surdopedie (vývoj, význam, cílová skupina, postavení v rámci speciální pedagogiky, mezioborová spolupráce).
2. Sluchové postižení (klasifikace, etiologie, vliv na vývoj dítěte).
3. Diagnostika sluchových vad a poruch – metody vyšetření sluchu. Objektivní a subjektivní sluchové zkoušky, screeningová vyšetření).
4. Kompenzační pomůcky pro osoby se sluchovým postižením (individuální sluchová protetika, kompenzační a signalizační pomůcky a jejich význam).
5. Komunikace osob se sluchovým postižením (komunikační formy osob se sluchovým postižením – přehled a popis; zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob; audio-orální komunikační systémy a vizuálně-motorické komunikační systémy).
6. Řeč a hlas jedinců se sluchovým postižením (ontogeneze řeči, stádia vývoje řeči u jedinců se sluchovým postižením, úroveň řeči po stránce jednotlivých jazykových rovin).
7. Český jazyk v komunikaci žáků se sluchovým postižením – globální čtení, práce se zážitkovými deníky, recepce psaného textu, práce s textem u žáků se SP.
8. Raná péče – zajištění včasné intervence, formy spolupráce s rodinou, zdravotnická péče, depistáž, orientační a diagnostická vyšetření, situace rodičů dítěte se sluchovým postižením.
9. Speciálně pedagogická diagnostika u dětí a žáků se sluchovým postižením (obsahová a metodologická stránka).
10. Poradenství při podpoře dětí a žáků se sluchovým postižením (poradenští pracovníci ve školách, SPC pro sluchově postižené, podpůrná opatření, IVP).
11. Systém vzdělávání dětí a žáků se sluchovým postižením v ČR (inkluzivní vzdělávání, vzdělávání ve školách zřiz. dle par. 16 odst. 9 ŠZ, specifika vzdělávání, metody a formy práce, organizace vyučování, personální zajištění).
12. Profesní orientace, předprofesní a profesní příprava žáků se sluchovým postižením, přechod na trh práce.
13. Hluchoslepota (pojetí a klasifikace hluchoslepoty, etiologie, charakteristika komunikačních forem osob s hluchoslepotou, poradenství, možnosti vzdělávání).
14. Komunita Neslyšících (kulturní definice hluchoty – „Neslyšící“, organizace osob se sluchovým postižením, kluby neslyšících a nedoslýchavých, volnočasové aktivity).
15. Tlumočnické služby pro osoby se sluchovým postižením (typy tlumočení, etický kodex tlumočnicka znakového jazyka).

Seznam literatury

- Adresář služeb pro sluchově postižené 2005*. Praha: FRPSP, 2005. (www.frpsp.cz)
- BARTOŇOVÁ, M., PITNEROVÁ, P., BOČKOVÁ, B., DOLEŽALOVÁ, L., KLENKOVÁ, L., PROCHÁZKOVÁ, L., PŘINOSILOVÁ, L., RÖDEROVÁ, P., VÍTKOVÁ, V., VOJTOVÁ, V. (2012) *Strategie vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na střední škole*. 1. Vyd. Brno: Masarykova univerzita.
- BARVÍKOVÁ, J. (2015) Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu sluchového postižení nebo oslabení sluchového vnímání. Olomouc: UPOL.
- SEEWALD, R. C., THARPE, A. M. (2011). *Comprehensive handbook of pediatric audiology*. San Diego: Plural Pub., Inc.
- DAŇOVÁ, M. (2008) *Metodika úpravy textů pro znevýhodněné čtenáře*. Praha: Grada.
- DOLEŽALOVÁ, L., HRICOVÁ, L. Raná intervence u dětí se sluchovým postižením a u dětí s hluchoslepotou. In OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z. et al. (2012) *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno: Masarykova univerzita.
- DOLEŽALOVÁ, L. (2012) *Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice*. Brno: Masarykova univerzita.
- DLOUHÁ, O. , ČERNÝ, L. (2012) *Foniatric*. Praha: Karolinum.
- DRŠATA, J., HAVLÍK, R. a kolektiv autorů (2016) *Foniatric – Sluch*. Havlíčkův Brod: Tobiáš.
- EASTERBROOKS, S. R., ESTES, E. L. (2007). *Helping deaf and hard of hearing students to use spoken language : a guide for educators and families*. Edited by Mary Ellen Nevins. Thousand Oaks: Corwin Press.
- FITZPATRICK, M. E., DOUCET, S. P. (2013) *Pediatric audiology rehabilitation: from infancy to adolescence*, New York: Thieme
- GIFFORD, H. R. (2013) *Cochlear implant patient assessment: evaluation of candidacy, performance, and outcomes*, San Diego: Plural Pub., Inc.
- HAMPL, I., SCHMIDTOVÁ, M. (2016) Špecifiká edukácie detí s poruchou sluchu v ranom veku. Bratislava – IRIS.
- HLOŽEK, Z. (2012) *Základy audiologie pro speciální pedagogy*. Olomouc: PdF UP.
- HOLMANOVÁ, J. (2005) *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. 2. vyd. Praha: Septima.
- HORÁKOVÁ, R. Specifika vývoje a včasná pedagogická intervence u dětí se sluchovým postižením. In OPATŘILOVÁ, D. (2006) *Pedagogicko-psychologické poradenství a intervence v raném a předškolním věku u dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Masarykova univerzita.
- HORÁKOVÁ, R. (2012) *Sluchové postižení – úvod do surdopedie*. Praha: Portál.
- HORÁKOVÁ, R. (2017) *Sluchové vnímání dětí raného věku s postižením sluchu: funkční hodnocení*. Brno: Masarykova univerzita.
- HOUDKOVÁ, Z. (2005) *Sluchové postižení u dětí – komplexní péče*. Praha: Triton.
- HRICOVÁ, L., DOLEŽALOVÁ, L. Specifika přístupu k dětem se sluchovým postižením a dětem s hluchoslepotou. In BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I. et al. (2012) *Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami*. Brno: Masarykova univerzita.
- HRICOVÁ, L. (2011) *Analýza komunikačních kompetencí žáků a učitelů na základních školách pro žáky se sluchovým postižením v České republice a v Německu*. Brno: MU.
- HRONOVÁ, A., MOTEJZÍKOVÁ, J. (2002) *Raná komunikace mezi matkou a dítětem*. Praha: FRPSP.
- HRUBÝ, J. (1997, 1998) *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 1. a 2. díl. Praha: Septima, 1997, 1998.
- JABŮREK, J. (1998) *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima.
- JARNÍKOVÁ, I. (2005). *Eliška – příběh hluchoslepe holčičky*. 1. vyd. Praha: Společnost pro ranou péči.
- JAROŠOVÁ, J. (1991) *Via lucis*. 1. vyd. Praha: Fokus.
- JUNGWIRTHOVÁ, I. (2015) *Dítě se sluchovým postižením v MŠ a ZŠ*. Vydání první. Praha: Portál.
- KOČÁREK, E. (2008) *Genetika : obecná genetika a cytogenetika, molekulární biologie, biotechnologie, genomika*. Praha: Scientia, 2008.

- KOMORNÁ, M. (2008) *Psaná čeština českých neslyšících – čeština jako cizí jazyk*. Praha : Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.
- KRAHULCOVÁ, B. (2014) *Komunikační systémy sluchově postižených*. Praha: Beakra.
- LANGER, J. (2007) *Komunikace osob se sluchovým postižením* (DVD). Olomouc : UP PdF,
- LANGER, J., PTÁČEK, V., DVOŘÁK, K. (2004) *Znaková zásoba českého znakového jazyka k rozšiřujícímu studiu surdopedie se zaměřením na znakový jazyk* (DVD, 4 díly). Olomouc: UP PdF
- LANGER, J. , SOURALOVÁ, E., HORÁKOVÁ, R. (2006) *Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé, 1. díl výukového CD-ROMu*, vyd. o.s. LORM, Praha.
- LANGER, J., SOURALOVÁ, E., HORÁKOVÁ, R. (2009) *Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé, 2. díl výukového CD-ROMu*, vyd. o.s. LORM, Praha.
- LANGER, J., SOURALOVÁ, E., HORÁKOVÁ, R. (2010). *Taktilní znakový jazyk – Manuál a CD-ROM k výuce a studiu*, vyd. o.s. LORM, Praha.
- LEJSKA, M.(2003) *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido.
- LEONHARDT, A. (2001) *Úvod do pedagogiky sluchovo postižených*. Bratislava: Sapientia.
- NOVÁK, A. (1994). *Foniatrie a pedaudiologie I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami*. Praha.
- LUDÍKOVÁ, L. (2001) *Edukace hluchoslepeho dítěte raného věku*. 1. vyd. Olomouc: UP.
- LUDÍKOVÁ, L. (2000). *Vzdělávání hluchoslepých I*. 1. vyd. Praha: Scientia.
- LUDÍKOVÁ, L. (2001). *Vzdělávání hluchoslepých III*. 1. vyd. Praha: Scientia.
- MATUŠKA, O., ANTUŠEKOVÁ, A. (1992) *Rozvíjanie reči sluchovo postihnutých detí raného a predškolského veku*. Bratislava: Slovesné pedagogické nakladateľstvo
- NOVÁK, A. (1997) *Foniatrie a pedaudiologie II. Základy fyziologie a patofyziologie řeči, diagnostika a léčba poruch řeči*. Praha.
- MADELL, J. R., FLEXER, C. A. (2011) *Pediatric audiology casebook*. New York: Thieme.
- PITNEROVÁ, P. (2014) *Role komunikace v procesu integrace žáka se sluchovým postižením*. Brno: MU.
- POTMĚŠIL, M. (1999) *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených*. Praha: Fortuna.
- POTMĚŠIL, M. (2002) *Všeobecný slovník českého znakového jazyka A-N*. Praha: Fortuna.
- POTMĚŠIL, M. (2004) *Všeobecný slovník českého znakového jazyka O-Ž*. Praha: Fortuna.
- POTMĚŠIL, M. (2003) *Čtení k surdopedii*. Olomouc: UP.
- POTMĚŠIL, M. (2007) *Projektování v surdopedii*. Olomouc: UP.
- POTMĚŠIL, M. a kolektiv (2012) *Diagnostické domény pro žáky se sluchovým postižením*. Katalog míry posuzování míry speciálních vzdělávacích potřeb. II. část. Olomouc: UP.
- PULDA, M. (1992) *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU.
- ROUČKOVÁ, J. (2011) *Cvičení a hry pro děti se sluchovým postižením: praktické návody a důležité informace*. Vyd. 2. Praha: Portál.
- SLÁNSKÁ BÍMOVÁ, P., OKROUHLÍKOVÁ, L. (2008). *Rysy přirozených jazyků. Český znakový jazyk jako přirozený jazyk. Lexikografie. Slovníky českého znakového jazyka*. Praha: Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.
- SKÁKALOVÁ, T. (2011) *Uvedení do problematiky sluchového postižení*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- SOURALOVÁ, E. (2000). *Vzdělávání hluchoslepých II*. 1. vyd. Praha: Scientia.
- SOURALOVÁ, E. (2002) *Čtení neslyšících*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého.
- SVOBODOVÁ, K. (1997) *Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem*. 1. vyd. Praha: Septima.
- SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ, G., SMOLÍK, F. (2014) *Diagnostická baterie pro posouzení vývoje jazykových znalostí a dovedností dětí předškolního věku*. Praha: Grada.
- SMOLÍK, F., SEIDLOVÁ MÁLKOVÁ, G. (2014) *Vývoj jazykových schopností v předškolním věku*. Praha: Grada.
- ŠTĚRBOVÁ, D.a kol. (2005) *Hluchoslepota – lidé s ní a kolem ní*. 1. vyd. Olomouc: UP.
- ŠEDIVÁ, Z.(2006) *Psychologie sluchově postižených ve školní praxi*. Praha: Septima.
- ŠLAPÁK, I., FLORIÁNOVÁ, P. (1999). *Kapitoly z otorhinolaryngologie a fonoatrie*. Brno: Paido.
- ŠLAPÁK, I. a kolektiv. (2013) *Dětská otorinolaryngologie*. Praha: Mladá fronta.
- VÁGNEROVÁ, M. (2004) *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.

VYSUČEK, P. (2008b) *Prstová abeceda v českém znakovém jazyce – praktická cvičení* (DVD). Praha : Česká komora tlumočnicků znakového jazyka.

DVD - Raná komunikace v neslyšící rodině - návodná pomůcka pro slyšící i neslyšící rodiče, jak postupovat při výchově jejich dítěte se sluchovým postižením. DVD obsahuje videoukázky komunikace neslyšících maminek s jejich neslyšícími dětmi, komentáře ukázek, užitečné rady pro výchovu dětí v raném věku, vyprávění maminek o jejich zkušenostech, atd. (www.frpsp.cz)

Materiály vydané ČKTZJ v roce 2008, seznam viz:

<http://www.cktj.com/sada-vsech-materialu-tistene-publikace-cd-dvd->

INTERNETOVÉ ODKAZY:

www.cktj.com

www.ruce.cz

www.ticho.cz

www.tichy Svet.cz

www.detskysluch.cz

www.idetskysluch.cz

www.pevnost.com

www.lorm.cz

www.teiresias.muni.cz

www.detskysluch.cz

ČASOPISY: Speciální pedagogika, Gong, Dětský sluch, Doteky

Slovníky znakového jazyka v knižní podobě

- GABRIELOVÁ, D., PAUR J., ZEMAN, J. (1988) Slovník znakové řeči. Praha: Horizont.
- POTMĚŠIL, M. (2002) Všeobecný slovník českého znakového jazyka A-N. Praha: Fortuna.
- POTMĚŠIL, M. (2004) Všeobecný slovník českého znakového jazyka O-Ž. Praha: Fortuna, 2004
- RŮŽICKOVÁ, M. (2000) Učíme se českou znakovou řeč. Praha: Septima.
- RŮŽICKOVÁ, M. (2000) Než půjdeme do školy. Praha: Septima.
- RŮŽICKOVÁ, M. (2000) Znakování pro každý den. Praha: Septima.

Slovníky znakového jazyka v elektronické podobě (CD ROM)

- PROCHÁZKOVÁ, A. a kol. (1992) Slovník znakového jazyka pro obor pedagogika a psychologie. Hradec Králové: PedF.
- PTÁČEK, V., KOTVOVÁ, M. (1998) Slovník znakové řeči. Praha: PedF UK.
- POTMĚŠIL, M. (2002) Zpracování dřeva – terminologická pomůcka. Beroun.
- Kurz znakové řeči (1.-4. díl) (2003) – interaktivní CD ROM, Unie neslyšících Brno. (www.kurzznakovereci.cz)
- Terminologie pro počítače, internet, tvorbu webových stránek a typografii v českém znakovém jazyce (2003) Praha: ASNEP.
- VYSUČEK, P., MOTEJZÍKOVÁ, J. (2003) Specifické znaky. Praha: FF UK, Pevnost.
- Lexikologie pro základní školy (2003) Praha: FFUK.
- LANGER, J., PTÁČEK, V., DVOŘÁK, K. (2004) Znaková zásoba českého znakového jazyka k rozšiřujícímu studiu surdopedie se zaměřením na znakový jazyk. Olomouc: UP PdF.
- Čeština pro neslyšící (předložky 3. pád). (2004) Praha: Pevnost, České centrum znakového jazyka,
- DINGOVÁ, N., DVOŘÁKOVÁ, M., FALTÍNOVÁ, R., OKROUHLÍKOVÁ, L., SERVUSOVÁ, J. a kol. (2005) Slovník porodnické terminologie. Praha.
- HORÁKOVÁ, R. (2005) Znaková zásoba terminologických pojmů z oboru speciální pedagogika. Brno: PdF MU.
- Zvířátka v českém znakovém jazyce. Praha: FRPSP, 2006

- SOURALOVÁ, E., LANGER, J., HORÁKOVÁ, R., RÁDLOVÁ, E., ŠARÁTKOVÁ, A. (2006) Taktilní znakový jazyk pro hluchoslepé (základní zásoba znaků), výukový CD-ROM, 1. část, Praha: LORM.